

**Силабус курсу «Кримінально-правова охорона основ національної безпеки»
2024–2025 навчального року**

Назва курсу	«Кримінально-правова охорона основ національної безпеки»
Адреса викладання курсу	79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14 (юридичний факультет)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	<u>Юридичний факультет</u> Кафедра кримінального права і кримінології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 08 «Право» Спеціальність 081 «Право»
Викладачі курсу	Палюх Лідія Михайлівна , кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права і кримінології
Контактна інформація викладачів	<u>Викладачі кафедри кримінального права і кримінології</u> <u>Місце знаходження:</u> юридичний факультет, кафедра кримінального права і кримінології, 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-205, тел. (032) 239-44-82 Палюх Лідія Михайлівна: lidiya.palyukh@lnu.edu.ua http://law.lnu.edu.ua/employee/palyuh-lidiya-myhajlivna
Консультації по курсу відбуваються	<u>Кафедра кримінального права і кримінології</u> <u>Адреса:</u> юридичний факультет, кафедра кримінального права і кримінології, 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-205 Палюх Лідія Михайлівна: щосереди, 16:30–19:30 год.; щоп'ятниці, 14:00–16:00 год. Консультації в день проведення лекцій/практичних занять можуть проводитися за попередньою домовленістю між викладачем та студентом. Для погодження часу консультацій поза визначеним графіком слід написати на електронну пошту викладача або зателефонувати на кафедру.
Сторінка курсу	http://law.lnu.edu.ua/department/kafedra-kryminalnoho-prava-ta-kryminolohiji
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам можливість поглибити теоретичні знання про кримінально-правову охорону основ національної безпеки, набути практичних навиків застосування законодавства про кримінальну відповідальність за правопорушення проти основ національної безпеки України; вивчення наукових положень щодо шляхів вирішення проблемних питань застосування законодавства про кримінальну відповідальність за правопорушення проти основ національної безпеки України, що передбачає набуття здобувачами освіти здатності вирішувати складні завдання та задачі в сфері правотворчості, правозастосування та правотлумачення та/або у процесі навчання з питань, які стосуються кримінально-правової охорони основ національної безпеки України.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Кримінально-правова охорона основ національної безпеки» є завершальною вибірковою дисципліною з галузі знань 08 «Право», за напрямом підготовки 081 «Право» для освітньої кваліфікації «Магістр права» за освітньою програмою «Право», яка

	викладається в першому семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	<p><u>Метою</u> вивчення вибіркової дисципліни «Кримінально-правова охорона основ національної безпеки» є поглиблення теоретичних знань студентів щодо особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх та вироблення практичних навиків застосування законодавства у справах про кримінальні правопорушення, суспільно небезпечні діяння, вчинені неповнолітніми; вивчення наукових положень щодо шляхів вирішення проблемних питань застосування кримінального законодавства про особливості відповідальності та покарання неповнолітніх, що передбачає набуття здобувачами освіти здатності вирішувати складні завдання та задачі в сфері правотворчості, правозастосування та правотлумачення та/або у процесі навчання з питань, які стосуються особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх. поглиблення теоретичних знань студентів щодо кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України, практичних навиків застосування законодавства про кримінальну відповідальність за правопорушення проти основ національної безпеки України; вивчення наукових положень щодо шляхів вирішення проблемних питань застосування законодавства про кримінальну відповідальність за правопорушення проти основ національної безпеки України, що передбачає набуття здобувачами освіти здатності вирішувати складні завдання та задачі в сфері правотворчості, правозастосування та правотлумачення та/або у процесі навчання з питань, які стосуються кримінально-правової охорони основ національної безпеки України.</p> <p><u>Цілями курсу є:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) вивчення законодавства про кримінальну відповідальність за правопорушення проти основ національної безпеки України, відповідної судової практики, у тому числі правових позицій, вироблених судовою практикою щодо застосування відповідних кримінально-правових норм про відповідальність за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України; 2) вивчення наукової доктрини щодо шляхів вирішення проблемних питань застосування кримінального законодавства про відповідальність за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України, у тому числі проблем кримінально-правової кваліфікації, застосування спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності, інших заходів кримінально-правового характеру за зазначені вище кримінальні правопорушення; 3) отримати когнітивні та практичні уміння (здатність застосовувати отримані знання для вирішення практичних питань, застосування кримінального законодавства, що передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки).
Література для вивчення дисципліни	<p><u>Основна література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бантишев О. Ф., Шамара О. В. Кримінальна відповідальність

за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації): монографія. 3-є вид., перероб. і допов. Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2014. 198 с.

2. Мошняга Л. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти конституційних основ національної безпеки України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Х., 2011. 20 с.

3. Чорний Р.Л. Злочини проти основ національної безпеки за кримінальним правом України: монографія. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2018. 526 с.

4. Чуваков О.А. Злочини проти основ національної безпеки України: проблеми кримінально-правової теорії і практики. Одеса: Фенікс, 2017. 362 с.

Додаткова література:

1. Безсусідня Ю. В. Соціальна зумовленість криміналізації кібернетичних атак як суспільно небезпечного діяння проти національної безпеки України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 8. С. 149–153.

2. Головченко В. В. Право на повстання: за і проти. *Юридична Газета online*. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/konstytutsiinepravo/pravo-na-povstannya-za-i-proti.html>

3. Діордіца І. В. Кримінально-правова відповідальність за дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. К., 2008. 22 с.

4. Ільницька С. В. Спроба захоплення державної влади чи право на громадянську непокору? Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/02/10/7013286/>

5. Климосюк А. С. Про кримінально-правову характеристику предметів диверсії та необхідність удосконалення їх законодавчого формулювання в ст. 113 Кримінально кодексу України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 5. Том 2. С. 101–106.

6. Кончук Н. С. Кримінальна відповідальність за державну зраду: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Львів, 2019. 18 с.

7. Ліпкан В. А., Діордіца І. В. Національна безпека України: кримінально-правова охорона: навч. посібник. К.: КНТ, 2007. 292 с.

8. Луценко Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України: монографія. Харків: Право, 2015. 197 с.

9. Людвік В. Д. Кримінально-правова характеристика перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 2. С. 234–238.

10. Маркін В. І. Державна зрада: окремі проблеми кримінально-правової кваліфікації. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XXIV звітної науково-практичної конференції (7-8 лютого 2018 р.): у 2 ч. Ч. 2. Львів:

	<p>Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2018. С. 155–158.</p> <p>11. Мовчан Р.О. Воєнні новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми: монографія. Київ: Норма права, 2022. 244 с.</p> <p>12. Олейніков Д. О. Кримінально-правова характеристика злочину, передбаченого ст. 114-1 КК України. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету</i>. 2014. № 27. Том 3. С. 54–57.</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 години практичних занять, окрім цього, 58 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p><u>Знати:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - положення кримінального закону, що визначають кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки, що дало б змогу вирішувати питання застосування відповідних кримінально-правових норм, проблеми кваліфікації кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки, пропонувати та обґрунтовувати варіанти розв'язання зазначених проблем; - правові позиції вищих судів щодо застосування кримінального законодавства про відповідальність за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки; - найбільш передові концептуальні та методологічні знання, наукові концепції, підходи до вирішення проблем кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки. <p><u>Вміти:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - на практиці застосовувати кримінальне законодавство про відповідальність за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки; - обґрунтовано формулювати та доносити свою правову позицію, вирішуючи складні правові проблеми, які стосуються кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки; - критично аналізувати, здійснювати критичну оцінку наукових позицій, ідей, що стосуються кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки; - здійснювати критичний аналіз комплексних проблем, що стосуються застосування законодавства про відповідальність за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України, які впливають з наявних недоліків законодавчої техніки при конструюванні норм про відповідальність за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки; - вміти аналізувати процесуальні акти органів досудового розслідування, прокуратури, суду у кримінальних провадженнях про правопорушення проти основ національної безпеки України, щодо правильності застосування положень кримінального закону у цих

	<p>категоріях кримінальних проваджень;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміти застосовувати принципи верховенства права, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності при тлумаченні, застосуванні кримінально-правових норм, що регламентують кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України.
Ключові слова	Національна безпека; кримінальна відповідальність; кримінально-правова охорона; покарання; звільнення від кримінальної відповідальності; кваліфікація кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки.
Формат курсу	Очний /заочний
	Проведення лекцій та практичних занять, виконання індивідуальних завдань та консультації для кращого розуміння тем.
Теми	Подано у схемі курсу
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру Усний
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін: «Кримінальне право України. Загальна частина», «Кримінальне право України. Особлива частина», «Історія держави і права України», «Теорія права», достатніх для сприйняття категоріального апарату, що використовується у вивченні начального матеріалу в рамках дисципліни «Кримінально-правова охорона основ національної безпеки», розуміння законодавчих джерел та судової практики.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Під час викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю; - забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного й пошукового характеру); - а також методи, пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів. <p>Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню такі загальнонаукові і спеціальні методи пізнання правових явищ: логічний, проблемний, дослідницький, евристичний, ситуаційний, метод Сократа, групова дискусія, опрацювання аналітичних завдань, підготовка експертних висновків із проблемних питань, ділові/рольові ігри; кейс-стаді, дебати, виконання наукових робіт, практика з майбутньої професії, самостійна робота з літературою, Інтернет-ресурсами (самонавчання); методики з правової оцінки поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікації правової проблеми та її вирішення на основі принципів права, розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, практичне заняття, індивідуальні завдання.</p> <p>Також у навчальному курсі підлягають застосуванню такі освітні технології: інформаційно-комунікативні технології, аудіовізуальні технології, інтерактивні та мережеві технології, контекстного навчання, ситуативного моделювання, проектні технології, навчання як дослідження, модульно-блочного навчання.</p>

	<p>Під час практичних занять забезпечується постановка проблем щодо кримінальної відповідальності за правопорушення проти основ національної безпеки України, а також їхнє обговорення з метою пошуку оптимальних шляхів вирішення цих проблем. На практичних заняттях викладач виконує роль модератора дискусії, тобто визначає її напрями, забезпечує необхідну динаміку та загострює увагу на проблемних аспектах. Після завершення обговорення проблеми викладач підсумовує найважливіші моменти, аналізує сильні та слабкі сторони висловлених аргументів.</p> <p>Індивідуальні завдання полягають у вирішенні задач, що має за мету: кваліфікацію кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України; аналіз законодавства щодо визначення ознак складів відповідних кримінальних правопорушень, застосування заходів кримінально-правового характеру до осіб, визнаних винними у їх вчиненні, набуття навичок правильного застосування відповідних положень законодавства з урахуванням наукових рекомендацій, позицій вищих судів.</p> <p>Застосуванню підлягають такі методи оцінювання: усне опитування, експрес- опитування, розв'язання тестових завдань, практичних завдань/задач, підготовка і захист наукових робіт за ініціативою студента, захист кейсу, захист портфоліо, самооцінка студента за питаннями для самоконтролю, колоквиум, усний іспит/залік.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Студенти використовують технічні засоби та програмне забезпечення під час підготовки до практичних занять з метою пошуку необхідних нормативно-правових актів та джерел судової практики, а також під час виконання індивідуальних завдань, - сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні ресурси та спеціальне програмне забезпечення, що застосовуються у діяльності в сфері права.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні заняття, індивідуальні завдання: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50 балів; • контрольні заміри (підсумкове усне опитування): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50 балів; • залік: становить суму балів за практичні заняття, індивідуальні завдання, а також за контрольні заміри. Максимальна кількість балів – 100 балів. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100 балів.</p> <p>Академічна добросовісність: Очікується, що кожен студент повинен самостійно готуватися до практичних занять та вирішувати індивідуальні завдання, обдумувати та викладати власну аргументацію своєї правової позиції. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недобросовісності. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману; у разі</p>

	<p>нехарактеру роботи студент в узгоджені з викладачем строки повинен повторно виконати письмову роботу та подати її викладачу для оцінювання.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Викладач фіксує неявку студента на практичне заняття, що вважається академічною заборгованістю, яку студент повинен відпрацювати в межах затвердженого графіка консультацій у викладача або у іншій узгоджений з викладачем час. Відпрацювання полягає у перевірці підготовки студентом тих завдань, які виносилися на практичне заняття, на якому студент був відсутній.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на практичних заняттях та за виконання індивідуальних завдань, бали, одержані за підсумкове усне опитування, а також за підсумками заліку. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Критеріями оцінювання роботи студента на практичних заняттях є аргументованість правової позиції та її відповідність чинному законодавству; уміння лаконічно, переконливо та логічно висловити свою правову позицію; здатність до аргументованого аналізу правових позицій, висловлених іншими студентами; уміння підсумувати усі висловлені щодо певної проблеми аргументи і віднайти їхні позитивні та хибні сторони, що підлягають аналізу з погляду сучасних підходів у доктрині та правозастосуванні.</p> <p><u>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</u></p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України в історії вітчизняного кримінального законодавства. 2. Поняття кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України. 3. Система норм про кримінально-правову охорону основ національної безпеки України. 4. Загальна характеристика об'єкта складів кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України.

5. Загальна характеристика об'єктивної сторони складів кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України.

6. Загальна характеристика суб'єктивних ознак складів кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України.

7. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади» (ст. 109 КК України).

8. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України» (ст. 110 КК України).

9. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України» (ст. 110-2 КК України).

10. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Посягання на життя державного чи громадського діяча» (ст. 112 КК України).

11. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Диверсія» (ст. 113 КК України).

12. Аналіз кваліфікуючих ознак складів кримінальних правопорушень проти національної безпеки України у політичній сфері і сфері державної безпеки.

13. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти національної безпеки України у політичній сфері і сфері державної безпеки.

14. Основні проблеми кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень проти національної безпеки України у політичній сфері і сфері державної безпеки.

15. Особливості реалізації кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового впливу за посягання у політичній сфері і сфері державної безпеки.

16. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Державна зрада» (ст. 111 КК України).

17. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Колабораційна діяльність» (ст. 111-1 КК України).

18. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Пособництво державі-агресору» (ст. 111-2 КК України).

19. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань» (ст. 114-1 КК України).

20. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи

	<p>інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану» (ст. 114-2 КК України).</p> <p>21. Юридичний аналіз складу кримінального правопорушення «Шпигунство» (ст. 114 КК України).</p> <p>22. Аналіз кваліфікуючих ознак складів кримінальних правопорушень проти національної безпеки України у політичній сфері і сфері державної безпеки.</p> <p>23. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти національної безпеки України у політичній сфері і сфері державної безпеки.</p> <p>24. Основні проблеми кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень проти національної безпеки України у воєнній та інформаційній сферах.</p> <p>25. Особливості реалізації кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового впливу за посягання у воєнній та інформаційній сферах.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>